

*ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА СЛУЖБА
КОСОВСКА МИТРОВИЦА*

**38220 КОСОВСКА МИТРОВИЦА
УЛ.ЦАРА ДУШАНА БР.10
Тел. 028/497-031, Тел/факс 028/497-044
E-mail: pskm@open.telekom.rs
Сајт: psss.rs**

ПОЉОПРИВРЕДНИ БИЛТЕН

Број VII бесплатан примерак
ЈУЛ 2015 Косовска Митровица

Садржај:

ВОЋАРСТВО – ВИНОГРАДАРСТВО

- Наводњавање воћака

СТОЧАРСТВО

- Искоришћавање пашњака

ЗАШТИТА БИЉА

- Контрола и сузбијање корова у органској производњи

НАВОДЊАВАЊЕ ВОЊАКА

Једна од мера за остваривање редовних и високих приноса је и наводњавање. Сви физиолошки процеси воњака за своје функционисање захтевају воду. Зато је она неопходан чинилац за развој и родност воњака. Потребне количине водених талоба су неједнаке у различитим рејонима, тамо где је температура виша, а тиме и ваздух сувљи, потребне су веће количине водених талоба. Воћне врсте и сорте чији плодови раније сазревају, имају и мању потребу за водом. Воћке са плићим кореновим системом имају већу потребу за водом, од оних чије се жиле развијају дубље.

За правилно наводњавање потребно је знати и све особине земљишта, зато што глиновита и тешка треба слабије наводњавати, да неби дошло до забаривања или угушивања жила. Лака земљишта, пропустљива, треба јаче наводњавати, зато што вода брзо продире у дубину. Брзим продирањем вода односи хранљиве материје, чиме се земљиште испира. Земљишта на стрмим теренима, која могу бити изложена ерозији, теже се наводњавају, нарочито ако је земљиште лако и пропустљиво за воду.

Сва земљишта подједнако не задржавају воду. Иловаче задржавају више воде него лака, песковита земљишта. Пошто се вода оцеди, иловаче задрже 15-20%, а пескуше 5-10%.

Недовољна влажност у земљишту изазива отежано функционисање појединих органа воњака, а претерана влага може довести и до угушивања жила. Највеће губљење воде је током вегетације, нарочито у првој половини лета, када је она воњакама веома потребна. Зато ефикасност заливања зависи и од времена када се оно изводи. Треба познавати критичне периоде, зато што потребе воњака према води зависе од њиховог физиолошког стања, односно фенофазе развоја током вегетације. У критичним периодима недостатак воде оставља веће последице на биљке, а у нашим условима то су:

- 12-15 дана после прецветавања
- након јунског проређивања плодова
- 15-20 дана пре наступања ботаничке зрелости
- 15-20 дана пре престанка растења.

Нарочито су важна летња наводњавања, а прво и последње често није ни потребно, зависно од падавина и температуре.

Квалитет воде је битан, мора бити чиста и хемијски исправна. Температура воде за наводњавање треба да је приближно једнака температури земљишта у ризосфери кореновог система, односно вода треба да загрева хладно земљиште, а дохлади када је оно сувише загрејано, тако да колико је год могуће одржава што оптималнију температуру за развој кореновог система.

Воћке се могу наводњавати на различите начине:

- браздама (у обрађеном међуредном простору пуштањем воде кроз неколико мањих браздица), на земљиштима са падом од 3%;
- капањем (мрежа пластичних цеви које су перфориране и на тим местима су капалице-дизне кроз које вода у виду капљица стално кваси површински слој);
- орошавањем – вештачком кишом (помоћу извора, уређаја за црпење и потискивање воде, цевне мреже и распрскивача);
- подземно (довођење воде у земљиште помоћу подземне цевне мреже).

Количина воде која недостаје за нормалну потрошњу на евапотранспирацију, те се у току вегетационог периода воњака надокнађује наводњавањем, назива се **нормом наводњавања**. А количина воде у m^3/ha , која чини део норме наводњавања, потребна да се једним заливањем навлажи до предвиђене дубине представља **норму заливања**.

Саветодавац воћарства и виноградарства Љиљана Гвоздић

ИСКОРИШЋАВАЊЕ ПАШЊАКА

Пашњаци углавном служе за испашу од стране музних крава, за приплодну јунад и јунад у тову, за телад, затим за напасивање оваца, свиња и других врста домаћих животиња. Дуготрајност пашњака, богатство у травној маси и разноврсност биљног састава зависе од начина искоришћавања пашњака. Уколико је пашњак неправилно оптерећен стоком долази до нестајања квалитетних врста трава и до смањеног прираста травне масе.

Када је пашњак недовољно искоришћен шире се безвредне и лоше врсте травног покривача. Тада стока бира најбоље биљке, а остале оставља, па се лошије врсте све више шире, јер им је омогућено да донесу семе преко кога се и размножавају.

Ако је пашњак сувише оптерећен, то јест ако се на њему напасује превелик број животиња у односу на прираст траве, оне попасују травни покривач до дна, осим бодљикавих, штетљивих, дрвенастих и отровних биљака. Те непопасене биљке се шире на рачун квалитетних врста које нестају. У таквим условима шире се розетасте биљке чије је лишће широко и непосредно изнад земље и стока га не може дохватити. Лишће тих биљака покрије тло и онемогућава развитак другим биљним врстама. Пашњак добија све ређи травни покривач који је уз то све више покривен лошим и безвредним биљкама.

На производност пашњака и састав травног покривача најповољније делује испаша од стране говеда, јер траву одсецају зубима нешто вишље од самог дна и остављају нешто приземног лишћа, па биљке могу брже да се обнављају. Коњи напасају дубље, а често чупају бусење из тла и оштећују травни покривач. Али, ако уз говеда пасе мањи број коња, то може деловати позитивно, јер је испаша равномернија, коњи попасују бујнија места, обично тамо где је пала говеђа балега. Та места говеда избегавају. Осим тога коњи попасују и неке биљке које говеда остављају. Испаша од стране оваца изразито лоше делује на травни покривач, јер оне подгризају биљку до самог корена и тако уништавају чворове бокорења и ситне изданке, а то умногоме отежава обнављање биљака.

Квалитетније биљке тешко подносе стално гажење и напасивање. Њима је потребно да се травни покривач одмара све док не достигне висину 20-25цм. Пашњак се може искоришћавати на више начина, што зависи од више услова и могућности, али у основи постоје два основна начина:

- слободно и непланско напасивање и
- планско или систематско.

При слободном напасивању стока у току целе испашне сезоне слободно пасе по целој површини пашњака и том приликом бира најквалитетније биљке, док оне слабије обилази, чиме се оне прве изнурују и полако нестају препуштајући место лошим травама.

У планском напасивању користе се два начина:

Први начин састоји се у везивању грла на појединим деловима пашњака све док овај део пашњака који им је на дохвату не попасу, а после тога привезују се на други део пашњака. Овај начин испаше примењује се на газдинствима са малим бројем стоке. Други начин, тзв. прегонско напасивање је напасивање при коме се пашњак подели на више делова или прегона, који се испасују по одређеном редоследу који је планом утврђен. Стока се извесно време напасује на једном делу пашњака, а када га попасе, прелази на други, а затим на следеће прегоне, да би се након извесног времена поново вратила на први, на коме је до тада травни покривач довољно израстао за испашу. Колико ће бити прегона, колико ће времена стока боравити на прегону зависи од више околности које су већ описане, а о чему власници стоке и пашњака треба да воде рачуна.

Служба за сточарство Косовка Јакшић

СУЗБИЈАЊЕ И КОНТРОЛА КОВОРА У ОРГАНСКОЈ ПРИЗВОДЊИ

Корови су често озбиљна претња у органској пољопривредној производњи, па је страх од њиховог неуспешног сузбијања без употребе синтетички произведених хербицида, често једна од препрека за пољопривредне произвођаче да се баве органском производњом. Циљ органске производње није да елиминира сав коров са парцела, него да га држи на нивоу који је прихватљив и не утиче на принос гајених култура. Тј. треба га базирати одржавању земљишта без семена корова и њихових вегетативних органа, а не за заштиту усева од корова. Произвођачи који се баве органском производњом, усвајањем нових мера и техника могу у великој мери смањити појаву и развој корова и без примене хербицида.

Праћење коровске флоре на парцелама и познавање биологије корова и екологије коровских биљака у великој мери помаже у њиховом сузбијању.

Код сузбијања корова у органској производњи нагласак се ставља на превентивне, механичке, физичке и биолошке мере борбе.

- Превентивне мере

Оптималним временом, густином, дубином сетве као и сетва чистог семена без примеса семена корова у значајној мери може се редуцирати број корова. Оптимални рокови сетве, дубине као и густина стварају неповољне услове за ницање, развиће и раст корова. Поред тога ове мере утичу на испољавање конкурентске способности усева, који је са своје стране способан да механички угуши корове, који услед недостатка довољне количине светлости нема повољне услове за развој.

Правилним и избалансираним ђубрењем усева, као што је ђубрење у зони раста усева и њихов убрзанији раст у односу на корове, правилно неговање стајњака, уништавање корова ван њиве пре доношења семена, регулисање водног режима и Ph реакције земљишта, чистоћа пољопривредних машина и оруђа, исправан поступак са вршидбе и тријерисања у значајној мери смањује број корова на парцелама.

Плодоред је агротехничка мера у којој се усеви смењују у простору и времену. Плодоред заузима значајно место у сузбијању и контроли појаве корова у усевима који се гаје у органској производњи. Сменом усева у плодореду мењају се еколошки услови за растење и развиће корова. Многи корови се добро развијају усевима ретког склопа (кукуруз, сунцокрет шећерна репа, поједино поврће), а у усевима густог склопа се не могу развијати (житарице, хељда, легуминозе). То се посебно односи на оне врсте корова које имају високе захтеве за светлошћу и које у условима гушћег склопа не могу да се развијају. Најбољи пример је дивљи сирак, који у усеву кукуруза има идеалне услове за развој, густе усеви му не одговарају.

Алелопатско деловање плодореда на закоровљеност и сузбијање корова заснива се на алелопатским односима гајених биљака и корова. Овас инхибира раст горушице и булке; раж сузбија раст амброзије, пепељуге и камилице; биљни остаци кукуруза смањују пораст дивљег овса, пиревине, мухара, амброзије и обичне пепељуге.

Малчирање (слама, плева, сено, компост, стајњак, папир, фолија) има значајну улогу у спречавању клијања, ницања, раста и развоја корова. Код примене мртвог органског малчаванја је оптимална дебљина малча која ће спречавати раст корова. Недостатак му је што су код већих производних површина потребне велике количине биљне масе. Нарочиту важност, због лакше примене има синтетички малч црна (црна и прозирна полиетиленска фолија).

- Механичке мере

Заоравањем стрништа након жетве одсецају се и заоравају надземни делови једногодишњих и вишегодишњих корова заосталих после жетве. Осим тога, провоцира се семе на клијање и на активирање пупољака на органима вегетативног размножавања.

Дубоким орањем након заоравања стрништа избацују се подземни делови на површину који током зиме измрзавају, а зелену масу и семе корова који су били на површини дубоко заоре и стави у неповољне услове за клијање и ницање.

Предсетвеном обрадом земљишта уништавају се већ изникли корови који су у раној фази развоја. То се изводи сетвоспремачима, тањирачама, дрљачама, култиваторима и фрезама.

Нега усева. Међуредном обрадом култиваторима са прстастим мотичицама, чешљевима, мотичицама, плевљењем, чупањем и окопавањем директно сузбијамо корове који су се јавили после сетве и ницања усева.

- Физичке мере

Физичким мерама борбе директно се уништавају корови применом пламена, прегрејане водене паре, нартапањем водом, применом електричне струје, микроталасним зрачењем и соларизацијом.

- Биолошке мере

Биолошке мере се ослањају на употребу корисних животињских организама и/или узрочника болести који се хране или паразитирају одређене коровске врсте.

Саветодавац заштите биља **Недељковић Сениша**